

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. זרעים טמאים כיון שזרען בקרקע טהורין זרועין ועומדים לא כל שכן.....1
- ב. בתו כשהיא נערה ... מכורה כבר יוצאה אינה מכורה אינו דין שלא תימכר.....2
- ג. הפרת נדרים כל היום יש בדבר להקל ולהחמיר.....2
- ד. כיצד נדרה בלילי שבת יפר בלילי שבת וביום השבת עד שתחשך.....3

דף עו.

א. זרעים טמאים כיון שזרען בקרקע טהורין זרועין ועומדים לא כל שכן

כל האוכלין¹ הגדילין מן הקרקע אינן מקבלין טומאה עד שיעקרו, אבל כל זמן שהן מחוברין אפילו כשורש קטן שיכולין לחיות ממנו אינן² מקבלין טומאה³.

ואפילו זרעים⁴ טמאים שזרעם הרי הצומח מהן טהור, ואפילו בדבר שאין זרעו כלה⁵, ואף השתילין⁶ הראשונים שהיו טמאין ועדיין קיימין טהרו מטומאתן, שחיבורן לקרקע ביטלן מתורת אוכל⁷, והוא שהשרישו, אבל קודם השרשה הרי הן בטומאתן אפילו בדבר שזרעו כלה.

¹ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ב הלכה א

² בתו"כ שמיני יא, ילפי' ליה מקראי ולכאורה היינו לרבנן דלר"א ק"ו הוא אולם עיין בר"ן דאף לחכמים ילפי' מק"ו וצ"ע.

³ שהמחבר לקרקע בקרקע והקרקע אינה מקבלת טומאה ברש"י בסוגיין עיין בהגר"ח בחי' הגרי"ז ח"ה עמ' 215, ועיי"ש אף על פי שלא בטל ממנו שם אוכל. ועיי' שו"ת צפנת פענח (ורשא) סי' קיט וצפנת פענח ערכין פ"ו ה"ל בטעם טהרתו.

⁴ רמב"ם שם הלכה יט

⁵ ובת"כ שמיני פרק יא יליף לה מניין לזרעים טמאים שזרען טהרו, שנאמר: אשר יזרע טהור, יכול אפילו לא השרישו, ת"ל: הוא, עכ"ל הת"כ. וכונתם בהויתו יהא, עיין פי' הראב"ד שם, ו עיין ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת אוכלין סימן קסב סעיף יז

⁶ דרך אמונה הלכות תרומות פרק יא הלכה כג ממשנה ראשונה

⁷ רש"י ומאירי פסחים לד. ר"ש ופי' שנים לרא"ש ורע"ב תרומות פ"ט מ"ז. וכ"כ קר"ם תרומות פי"א וקרובן אהרן לתו"כ שם. ועיי' קוב"ש פסחים אות קנו שאפי' לא נפקע מהם שם אוכל טהורים לפי שבטלו בקרקע, ועיי' קהלות יעקב טהרות סי' נו באורך.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

אף בקרקע המונחת בעליה שלענין מעשרות ושביעית מה שמושרש בה אינו כמושרש בקרקע, לענין טומאה אם השריש בה בצלים טהרו מטומאתם⁸, ואם היו טהורים אינם מקבלים טומאה שהם כזרועים. אולם אם השרישו בקופות או בעציץ שאינו נקוב לא עלו מטומאתם⁹, שהרי הם כתלושים לכל דבר, ואם היו טמאים לא טהרו, ואם היו טהורים ומוכשרים ונגע בהם שרץ טימאם.

ב. בתו כשהיא נערה ... מכורה כבר יוצאה אינה מכורה

אינו דין שלא תימכר

כבר התבאר במסכת כתובות דף כט. ודרף מ. שממה שנאמר בפרשת משפטים (שמות כא פסוק ז) וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בְּתוּלָתוֹ לְאִמָּה וְגו' למדנו מכאן שהבת נמכרת לאמה עבריה על ידי אביה¹⁰, אולם מכירת הבת מותרת רק כל עוד היא קטנה גמורה, דהיינו עד שתתחיל תקופת בגרותה, וברגיל עד סוף שתים – עשרה שנה, ואז היא נקראת "נערה" ומשתביא שתי שערות אחר י"ב שנה ותיעשה נערה אינו יכול למכרה, אף על פי שעדיין יש לו רשות בה ויש לו לקדשה לכל מי שירצה.

אמה העבריה¹¹ יוצאה בסימנין, כיצד כגון שהביאה סימנין ונעשית נערה יוצאה לחירות בלא כסף אפילו הביאה סימנין מאחר יום שלקחה, הרי זו יוצאת לחירות¹², ותחזור לרשות אביה עד שתבגור ותצא מרשות אביה.

דף עו:

ג. הפרת נדרים כל היום יש בדבר להקל ולהחמיר

כבר התבאר לעיל דף עב. שאין האב¹³ מיפר נדרי בתו ולא הבעל נדרי אשתו אלא ביום שמעו, שהרי כך כתוב במפורש לגבי שניהם (במדבר ל

⁸ ממשנה מעשרות פ"ה מ"ב ותוספתא שם פ"ג וירושלמי שם פ"ה ה"א. מובא בערוה"ש שם, והרמב"ם לא הביאו להלכה, עי' מראה הפנים שם שהלכה זו היא לדי' ר' שמעון, אבל לדי' חכמים דין טומאה בזרעים כדין המעשרות.

⁹ רמב"ם טו"א פ"ב ה"י. מעוקצין פ"ב מ"ט לפי' ר"ש שם ורש"י חולין קכח א וראב"ד בהשגות טו"א פ"ב ה"ט.

¹⁰ רמב"ם הלכות עבדים פרק ד הלכה א

¹¹ רמב"ם שם הלכה ה

¹² שנאמר ויצאה הנם ריבה לה הכתוב יציאה אחרת בחנם יתר על העבד מפי השמועה למדו שהיא הבאת

סימני נערו

¹³ שו"ע ונו"כ שם כא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

פסוק ו ט) וְאִם הֵנִיא אָבִיָּהּ אֶתְּהָ בְּיוֹם שְׁמִעוּ וְגו' וְאִם בְּיוֹם שְׁמִעַ אִישָׁהּ יָנִיא אוֹתָהּ וְהִפֵּר וְגו', וסתם ביום, משמע כל אותו היום, ולא מעת לעת, כלומר לא בתוך 24 שעות, אלא שאם שמע בתחלת הלילה מיפר כל הלילה וכל יום המחרת, ואם שמע סמוך להשיכה אינו מיפר אלא עד שתחשך.

ואם עבר היום ושתק¹⁴, אפילו לא כיון בשתיקתו אלא לצערה ובדעתו היה שיהא מופר אינו מיפר, דדברים שבלב אינם דברים, ואדרבה שתיקתו הוי קיום, ואינו יכול להפר עוד אותו הנדר. ואם שותק ע"מ לקיים לאלתר שוב אינו יכול להפר אפילו בו ביום¹⁵.

ואם שתק מפני שאינו יודע שיש ביד הבעל להפר, או אפילו יודע אלא שנדרה נדר שסבור שאינו יכול להפר, כגון שסבור שאין נדר זה מנדרי עינוי נפש, יכול להפר אפילו לאחר כמה ימים ולא הוי שתיקתו קיום, ושעת ידיעתו שהוא מנדר עינוי נפש הוה כאילו הוא שעת הנדר או יום השמיעה ויפר לה אותו היום.

ד. ניצד נדרה בלילי שבת יפר בלילי שבת וביום השבת עד שתחשך

כבר התבאר במסכת שבת דף קנז. שאסור להתיר נדרים בשבת וביו"ט¹⁶, אפילו לא היה לו פנאי להתיר קודם, אלא אם כן ההתרה היא לצורך השבת או החג, בדבר שיש בו כבוד או עונג שבת וחג, כגון שנדר שלא לאכול, או ליבטל מעונג שבת, או לצורך מצוה. ומה שאמרנו שמותר להתיר בשבת, היינו גם אם היה יכול להתיר מבעוד יום, אלא שמשום מה לא התיר.

ולפיכך, מפר אדם נדרי אשתו בשבת, וכן האב לבתו¹⁷, גם אם אין בהפרה משום צורך השבת. כיון שאם לא יפר אותו היום, לא יוכל עוד להפר¹⁸,

¹⁴ עיין בתשובת ראש יוסף תשובה ו' דף י"ד שנשאל אשה שנדרה לאחר ל' יום ושמע בעלה ביום שנדרה ולא הפר לה (דאף שעדיין לא חל הנדר יכול להפר כדלקמן סעיף ס"ט) אם יכול להפר לה ביום שחל הנדר או נאמר כיון שלא הפר ביום שמעו שוב לא יכול להפר לה והעלה דבית יוסף שנדרה אזלינן וכיון שלא הפר ביום שמעו אינו יכול להפר ואף אם זה הבעל לא הפר לה ביום שמעו משום שהיה סבור שלא יכול להפר אלא כשחל הנדר או היה יודע שיכול להפר אלא שיש לו זמן וא"כ מה שלא הפר היה משום שטעה בדין אפ"ה אינו יכול להפר. ח"י רע"א ובפ"ת שם א.

¹⁵ ש"ך שם לה מהר"ן

¹⁶ סי' שמא סע' א ובמ"ב ס"ק א ובשעה"צ ס"ק א, ע"ש הטעם משום ממצוא הפצץ, וע"ש בפמ"ג מ"ז ס"ק א, שהחמירו בזה משום דמיחזי כדין, ולפי טעם זה אף לדבר מצוה אסור, וע"ש במ"ב ס"ק א ובשעה"צ ס"ק ב עוד טעם, משום דהוה פירחא, ולפי טעם זה שרינן לצורך מצוה, וע"ש בערוה"ש סע' א. – ועיין סי' תרי"ט סע' א ברמ"א ובמ"ב ס"ק ה, דנוהגים לומר כל נדרי בעוד יום, ומשום התרת נדרים.

¹⁷ מ"ב שם ג

¹⁸ ואע"ג שגם לאחר השבת תוכל האשה להתיר את נדרה על ידי חכם. אין אדם רוצה שתתבזה אשתו על ידי התרת חכם, ומפני כך התירו לבעל להפר את נדרה בשבת. ר"ן ומאירי שבת קנז. ועיין פמ"ג משב"ז א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

שאם שמע בתחלת הלילה מפר כל הלילה ויום המחרת, ואם שמע סמוך לחשיכה, אינו מפר אלא עד שתחשך. ואם עבר היום ושתק, אפילו לא כוון בשתיקתו אלא לצערה, אינו יכול להפר, ולכן חייב להפר בשבת שלא יתקיים נדרה,

וכשהוא מיפר לא יאמר¹⁹ – מופר ליכתי כמו שאומר בחול, משום כבוד השבת²⁰. אלא יפר בלבו²¹ ויאמר לה²² "טלי ואכלי, תעשי כך וכך" וכדומה, אבל אל יאמר לה "מופר ליכתי".

ואם²³ הבעל אינו יודע עדיין מנדרי אשתו או האב מנדרי בתו, והוא שלא לצורך שבת, יותר טוב שלא להודיע לו בשבת עד אחר השבת, כדי שלא יצטרך להפר בשבת ביום השמיעה.

וכן אם נדרה לזמן והזמן כלה בשבת אין רשאי להפר כשהדבר אינו לצורך שבת מכיון שלמחרת יהיה מותר בכל מקרה, למה יעשה דבר שלא לצורך היום.

וכשחכם או אב התירו הנדר, שוב אין איסור מוקצה על החפץ או המאכל הנדור, גם לא למי שנדר ממנו הנאה לגמרי, ואפילו נדר קודם השבת, ולא אמרינן 'מיגו דאיתקצאי', שכיון שאפשר בהתרה, דעתו נשארה עליהם.

וכבר התבאר לעיל דף עד. שאשה שנדרה נדר ואסרה דבר על כל העולם, אף שהם אסורים באכילה ובטלטול, אם בעלה הפר ביום שמעו בשבת את נדרה, שוב הותרו בטלטול ובאכילה שהרי על דעתו נדרה וסמכה עליו שיבטל לה²⁴.

¹⁹ מ"ב שם

²⁰ לבוש יו"ד שם כד

²¹ ובפתח הדביר ס"ק ד כתב שהיינו דווקא בנדרי אשתו שמפר שלא לצורך שבת, אבל בשאלת חכם, כיון שמתיר רק לצורך שבת זהו כבוד שבת ואינו צריך לשנות.

²² ויל"ע בנדריים שא"א לו בכה"ג, אם מותר לומר לה בהדיא בלשון מופר. שמירת שבת כהלכתה פרק כט הערה קסת. ועיין בתוס' רעק"א על המשניות (פכ"ד מ"ב) על מה שהקשו בגמ' שבת מו: מפירין נדרים בשבת ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת ואמאי לימא מי יימר דמיודקק לה בעל הקשה שהלא בעל מיפר נדרי אשתו אף שלא לצורך השבת, ומה בכך שהמאכל מוקצה. ובשלמי נדרים (עו א) תירץ, שכיון שהאוכל מוקצה אינו יכול לומר לה מלי ואכלי. ומבואר שדעתו שאם אינו יכול לומר מלי ואכלי אינו מיפר כדרכו בחול. אמנם הגרשז"א (מנחת שלמה נדרים שם) כתב שפשוט שאם אינו יכול לומר מלי ואכלי יכול להפר כדרכו בחול. ובתוספת ירושלים (שם) יישב את קושית הרעק"א, שאם אינה יכולה לאכול בשבת נחשבת ההפרה כהכנה משבת לחול ואסורה. וכתב הגרשז"א (שם) שעולה מדבריו חידוש דין שלא מצאנוהו בפוסקים, שאם נדרה שלא לאכול בשר בימות החול אינו יכול להפר לה.

²³ מ"ב שם

²⁴ שמירת שבת כהלכתה פרק כב הערה כב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גדרים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>